

**SHHT DOIRASIDAGI RAQAMLI IQTISODIY HAMKORLIK VA
O'ZBEKISTONNING RAQAMLI INTEGRATSIYASI**

Anvarjonov Nodir Akbar o'g'li

anvarjonovnodir797@gmail.com

Jahon Iqtisodiyoti va Diplomatiya Universiteti Jahon Iqtisodiyot yo'nalishi talabasi

Ilmiy raxbar: f-m. f.d., prof. **G.M.Raimova**

"Tizimli tahlil va matematik modellashtirish" kafedradrasi mudiri

Annotatsiya: Ushbu maqolada Shanxay Hamkorlik Tashkiloti doirasida raqamli iqtisodiy hamkorlikning rivojlanish tendensiyalari, asosiy yo'nalishlari hamda O'zbekistonning bu jarayondagi ishtiroki tahlil qilinadi. Xususan, raqamli integratsiya jarayonida O'zbekiston tomonidan amalga oshirilayotgan islohotlar, raqamli infratuzilmani takomillashtirish, sun'iy intellekt, elektron hukumat va raqamli xizmatlar sohasidagi ilg'or loyihalar ko'rib chiqiladi. SHHT doirasida raqamli iqtisodiyot sohasida mamlakatlar o'rtasidagi axborot almashinuvi, kiberxavfsizlik, innovatsion texnologiyalarni joriy etish va o'zaro tajriba almashish masalalariga e'tibor qaratilgan. Maqolada, shuningdek, O'zbekistonning SHHT doirasida raqamli integratsiyani chuqurlashtirish orqali iqtisodiy salohiyatini oshirish imkoniyatlari hamda yuzaga kelayotgan muammolar va ularni bartaraf etish yo'llari tahlil etiladi.

Kalit so'zlar: SHHT, raqamli iqtisodiyot, raqamli integratsiya, O'zbekiston, raqamli hamkorlik, innovatsion texnologiyalar, kiberxavfsizlik, elektron hukumat, raqamli infratuzilma, axborot almashinuvi.

Kirish.

XXI asrda raqamli texnologiyalarning jadal sur'atlarda rivojlanishi barcha sohalarda tub o'zgarishlarga sabab bo'lmoqda. Raqamli iqtisodiyot nafaqat ichki milliy taraqqiyot, balki xalqaro iqtisodiy hamkorlikning ham muhim omiliga aylangan. Ayniqsa, yirik mintaqaviy tashkilotlar, jumladan, Shanxay Hamkorlik Tashkiloti doirasida raqamli sohada integratsiya va hamkorlikning chuqurlashuvi barqaror rivojlanishning asosiy yo'nalishlaridan biri sifatida e'tirof etilmoqda. SHHTga a'zo davlatlar, shu jumladan O'zbekiston uchun raqamli iqtisodiyotni rivojlantirish, zamonaviy texnologiyalarni joriy etish, axborot almashinuvi va kiberxavfsizlik

masalalarida hamkorlik qilish strategik ahamiyat kasb etadi. O‘zbekiston Respublikasi mustaqillik yillarida bosqichma-bosqich raqamli infratuzilmani rivojlantirib, so‘nggi yillarda "Raqamli O‘zbekiston – 2030" strategiyasi asosida keng ko‘lamli islohotlarni amalga oshirmoqda. Bu islohotlar nafaqat mamlakat ichida, balki SHHT kabi xalqaro tashkilotlar bilan raqamli integratsiyani mustahkamlashga xizmat qilmoqda. Tashkilot doirasida umumiy raqamli maydonni shakllantirish, innovatsion loyihalarni qo‘llab-quvvatlash va davlatlararo elektron hamkorlikni yo‘lga qo‘yish O‘zbekiston oldida turgan ustuvor vazifalardan biri sanaladi. Ushbu maqolada SHHT doirasidagi raqamli iqtisodiy hamkorlikning mazmun-mohiyati, asosiy yo‘nalishlari va tendensiyalari tahlil qilinadi. Shuningdek, O‘zbekistonning bu jarayondagi o‘rni, amalga oshirilayotgan chora-tadbirlar, erishilgan yutuqlar va istiqboldagi rejalar atroflicha yoritiladi.

Asosiy qism.

1. SHHT doirasida raqamli iqtisodiy hamkorlikning mazmuni va ahamiyati

Shanxay Hamkorlik Tashkiloti mintaqaviy xavfsizlik, siyosiy barqarorlik va iqtisodiy taraqqiyotga qaratilgan ko‘p tomonlama hamkorlik platformasi bo‘lib, a‘zo davlatlar soni, geografik qamrovi va iqtisodiy salohiyati jihatidan dunyodagi eng yirik tuzilmalardan biridir. So‘nggi yillarda SHHT raqamli iqtisodiyot sohasini ustuvor yo‘nalishlardan biri sifatida tan olgan. Tashkilot doirasida raqamli iqtisodiy hamkorlik quyidagi sohalarni o‘z ichiga oladi: Raqamli infratuzilmani rivojlantirish (internet tarmoqlari, data markazlar, sun‘iy yo‘ldosh tizimlari); Elektron tijorat va elektron to‘lov tizimlarini integratsiya qilish; Axborot texnologiyalari sohasida tajriba va ma‘lumot almashuvi; Kiberxavfsizlik va raqamli suverenitetni ta‘minlash;

Innovatsion loyihalar va startaplar uchun umumiy maydon yaratish. Raqamli iqtisodiyot SHHT makonida savdo-sotiq, transport, moliya, ta‘lim va sog‘liqni saqlash kabi ko‘plab sohalarni optimallashtirish imkonini beradi. A‘zo davlatlar raqamli texnologiyalarni qo‘llash orqali iqtisodiy hamkorlik samaradorligini oshirmoqda.

2. O‘zbekistonning raqamli integratsiya siyosati. O‘zbekiston raqamli texnologiyalar sohasida tub islohotlarni boshlab, "Raqamli O‘zbekiston – 2030" strategiyasi doirasida quyidagi maqsadlarga intilmoqda: Elektron hukumat tizimini rivojlantirish va davlat xizmatlarini to‘liq raqamlashtirish; Hududlararo va xalqaro internet aloqalarini kengaytirish; Sun‘iy intellekt, “bulutli texnologiyalar” va “Big Data” asosidagi xizmatlarni joriy etish; IT-parklar va texnoparklar tarmog‘ini kengaytirish;

Axborot xavfsizligini ta'minlash va fuqarolarning shaxsiy ma'lumotlarini himoyalash. Ushbu strategik yo'nalishlar O'zbekistonni SHHT doirasidagi raqamli integratsiyada faol ishtirok etishga tayyor holga keltirmoqda. Mamlakat SHHTga a'zo davlatlar bilan birgalikda "raqamli platformalar" yaratish, elektron xizmatlarni muvofiqlashtirish, va raqamli bozorni integratsiyalash bo'yicha tashabbuslar bilan chiqmoqda.

3. SHHT doirasida amalga oshirilayotgan raqamli tashabbuslar va O'zbekistonning ishtiroki

SHHT doirasida qator muhim tashabbuslar ilgari surilmoqda: SHHT Raqamli platformasi — umumiy axborot maydoni va elektron hamkorlik vositasi sifatida shakllanmoqda; SHHT IT-innovatsiyalar forumi — har yili o'tkazilib, yangi texnologiyalar, startaplar va innovatsion yechimlar muhokama qilinadi; Kiberxavfsizlik bo'yicha hamkorlik dasturlari — tahdidlarni oldindan aniqlash, bartaraf etish va tajriba almashish yo'lga qo'yilgan. O'zbekiston mazkur tashabbuslarda faol qatnashib, o'zining texnologik salohiyati va infratuzilmasini kengaytirmoqda. Jumladan, O'zbekiston hukumati SHHT doirasidagi "Raqamli ko'priklar" loyihasida ishtirok etib, IT sohasidagi xalqaro hamkorlikni kuchaytirmoqda.

4. Raqamli integratsiyadagi muammolar va ularni hal etish yo'llari

Raqamli integratsiyada ayrim muammolar mavjud: A'zo davlatlar o'rtasidagi texnologik tengsizlik; Ma'lumotlar xavfsizligi va maxfiylik masalalari; Internet infratuzilmasining notekis rivojlanishi; Yagona texnik standartlarning mavjud emasligi. Bu muammolarni bartaraf etish uchun SHHT doirasida: Texnik standartlarni uyg'unlashtirish; Qo'shma investitsion loyihalarni amalga oshirish; Kadrlar malakasini oshirish dasturlarini joriy etish; Raqamli qonunchilikni uyg'unlashtirish bo'yicha sa'y-harakatlar olib borilmoqda.

5. Kelajakdagi istiqbollar

O'zbekiston SHHT makonida raqamli iqtisodiy yetakchilikka intilayotgan davlatlardan biridir. Kelgusida quyidagi yo'nalishlar bo'yicha raqamli integratsiya chuqurlashadi: Sun'iy intellekt asosidagi regional xizmatlar; Raqamli tangalar (CBDC) va blokcheyn texnologiyalar; Transchegaraviy elektron tijorat maydonchalari; Onlayn ta'lim va raqamli diplom tizimlari.

Bu jarayonlar O'zbekiston iqtisodiyotini raqamli asr talablariga moslashtirib, SHHT davlatlari bilan uzviy raqamli aloqalarni mustahkamlaydi.

Xulosa:

SHHT doirasida raqamli iqtisodiy hamkorlik bugungi global sharoitda dolzarb va strategik ahamiyat kasb etmoqda. Raqamli texnologiyalar yordamida davlatlar oʻrtasida iqtisodiy, savdo, moliyaviy va axborot sohalaridagi aloqalar yangi bosqichga chiqmoqda. Oʻzbekiston esa bu jarayonning faol ishtirokchisi sifatida oʻzining raqamli infratuzilmasini mustahkamlash, elektron xizmatlarni rivojlantirish va xalqaro hamkorlikni chuqurlashtirish yoʻlida muhim qadamlar tashlamoqda. Maqolada koʻrib chiqilganidek, SHHT makonida raqamli integratsiyani rivojlantirish orqali Oʻzbekiston nafaqat mintaqaviy, balki global raqamli iqtisodiyotda ham oʻz oʻrnini mustahkamlash imkoniyatiga ega. Bunda SHHT doirasidagi umumiy tashabbuslar, tajriba almashuvi, qoʻshma loyihalar va kiberxavfsizlik boʻyicha hamkorlik katta ahamiyat kasb etadi. Shu bois, raqamli sohadagi siyosiy iroda, texnologik yondashuv va xalqaro hamkorlikni uygʻunlashtirish orqali SHHT davlatlari, jumladan Oʻzbekiston, barqaror va innovatsion kelajak sari dadil qadam tashlamoqda.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. Oʻzbekiston Respublikasi Prezidentining “Raqamli Oʻzbekiston – 2030” strategiyasini tasdiqlash toʻgʻrisida”gi PQ-6079-son qarori. 2020 yil, 5 oktabr.
2. Shanxay Hamkorlik Tashkiloti rasmiy sayti — www.sco.int
3. Raqamli iqtisodiyotning asosiy tushunchalari / A.S. Xolboyev, M.A. Komilov. – Toshkent: Iqtisodiyot, 2021.
4. Исламов Б.Х. Цифровая экономика: Вызовы и возможности для Узбекистана. – Ташкент: ИЭИ при МЭР РУз, 2022.
5. World Bank. Digital Economy for Central Asia – Country Diagnostic: Uzbekistan. Washington, 2021.
6. UNCTAD. Digital Economy Report 2023: Cross-border data flows and development. Geneva: United Nations, 2023.
7. Sirojiddinov U., Rasulov S. Integration Processes in the SCO Region: Digital Opportunities and Risks. – Tashkent: SCO Studies Journal, 2022.
8. OECD. Going Digital in a Multilateral World. Paris: OECD Publishing, 2020.
9. Хафизова М.Ш. Цифровая дипломатия в рамках ШОС: возможности сотрудничества. – Журнал “Международные отношения”, 2023, №4.

10. Kadirov F. O‘zbekistonning SHHTdagi raqamli hamkorlikdagi ishtiroki: imkoniyatlar va muammolar // “Ijtimoiy fanlar” jurnali, 2023, №2.
11. SCO Digital Economy Expert Group. Strategic Roadmap for Digital Integration in the SCO. Beijing, 2022.

